

PM

Kompletterande inventering

Generellt biotopskyddade områden

Vemyra, Sollefteå 2025

Om inventeringen

Följande personer har medverkat i inventeringsuppdraget:

Johanna Kühne – Fältarbete och rapportförfattare. Biolog med erfarenhet av diverse naturmiljöinventeringar och naturvärdesinventeringar.

Emelie Nordlund – Fältarbete och kartframställning. Fälthandläggare med erfarenhet av diverse fältinventeringar.

Anton Ringbom – Kvalitetsgranskning. Biolog med flerårig erfarenhet av naturvärdes- och artinventeringar.

För bakgrundskartor gäller © Lantmäteriet, öppna data.

Omslagsbild: Vy över verksamhetsområdets öppna marker i norr, foto taget åt öst. Foto: Johanna Kühne – Sweco Sverige AB

Sweco Sverige AB	556767–9849
Uppdragsnamn	Vemyra, NVI kompletterande
Uppdragsnummer	30064672–800
Beställare	Fortifikationsverket
Datum	2025-11-28
Dokumentreferens	PM Kompletterande inventering generellt biotopskydd

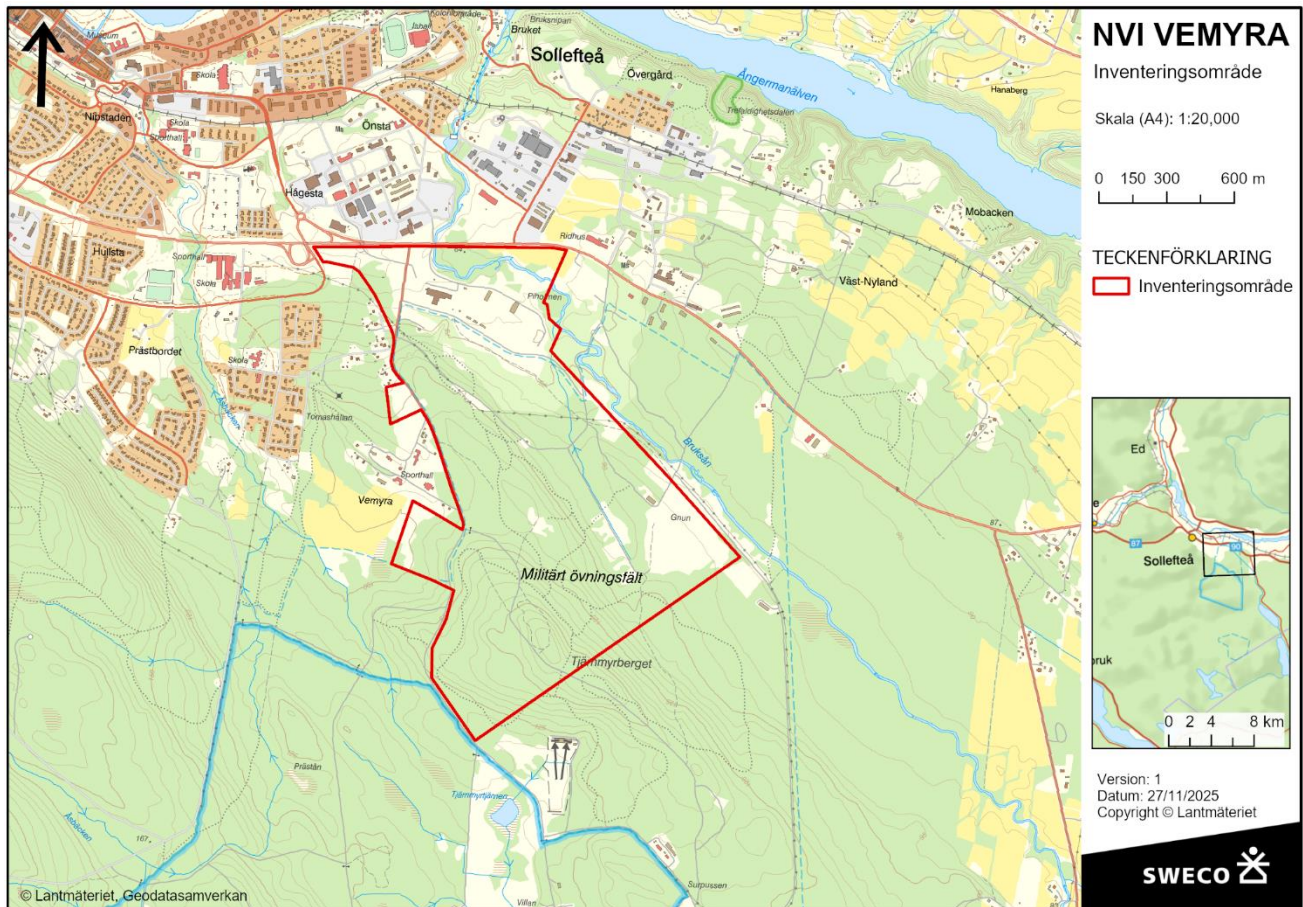
Bakgrund och syfte

Enligt regeringsbeslut 17 december 2020 ska Försvarsmakten inrätta ett antal nya regementen, vilka Fortifikationsverket har till uppgift att planera för och anlägga. Ett av de nya regementena är Västernorrlands infanteriregementet I 21 i Sollefteå. Den beslutade placeringen av regementet är i Vemyra i sydöstra Sollefteå. Fortifikationsverket har med stöd av Sweco 2022–2024 genomfört en fördjupad inplaceringsstudie, vilket utgör grund för en ny detaljplan.

Under 2022 och 2023 har Sweco utfört naturvärdesinventering (NVI) och fågelinventering för aktuellt verksamhetsområde och omgivande landskap. Under 2024 genomförde Sweco en kompletterande NVI för då aktuellt verksamhetsområde i sin helhet. Inventeringen genomfördes utefter kartläggningstypen medel och med tillägget särskilt skyddsvärda träd. Under 2025 har avgränsningen av verksamhetsområdet ändrats och inkluderar nu större öppna marker. För att utreda förekomst av eventuella biotoper skyddade enligt det generella biotopskyddet har Sweco utfört en kompletterande inventering till tidigare NVI inom nu aktuellt verksamhetsområde, se Figur 1.

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken och bilaga 1 till förordningen om områdesskydd (1998:1252) är biotoper som exempelvis alléer, småvatten och åkerholmar skyddade. Vid risk för skada på biotopskyddade miljöer krävs dispens, där Länsstyrelsen är ansvarig prövnings- och tillsynsmyndighet. Dispens får endast medges om det finns särskilda skäl. Områden som omfattas av generellt biotopskydd är ofta restbiotoper av ett kulturhistoriskt landskap och de kan fungera som spridningskorridorer i ett homogent eller fragmenterat landskap. De är viktiga för biologisk mångfald och för bevarande av ekologiska funktioner.

Inför fältinventering inkom uppgifter om en kalkkälla väster om Tjärnmyrvägen. För att bedöma kalkkällans naturvärden har området besökts i fält och naturvärden i omgivande miljö bedömts. Resultatet av kompletterande inventering har sammanställts i föreliggande PM och utgör underlag för den fortsatta planeringen av regementet.

Figur 1. Aktuellt verksamhetsområde, tillika inventeringsområdet för kompletterande inventering.

Inventeringsområdet

Verksamhetsområdet, tillika inventeringsområdet, är 191 hektar stort och avgränsas av riksväg 90 i norr, följer delvis Tjärnmyrvägen i väst, Bruksån i öst och skogsmark i söder. I norra delen av området ligger Berners Tunga Fordon AB som avgränsas med stängsel.

Inventeringsområdet domineras av skogsmark som i olika omfattning påverkats av skogsbruket genom gallringar och slutavverkningar. Området har även under lång tid påverkats av människan, både tidigare jordbruk och militär verksamhet. Både i väst och öst har markerna tidigare, i större omfattning, utgjorts av jordbruksmark än vad de gör idag. Delar av jordbruksmarkerna har delvis vuxit igen och utgörs nu av ung lövskog.

De öppna markerna som återstår i området finns i norra delen av området, angränsande till riksväg 90 (Figur 2), i sydöstra hörnet och i väst längs Tjärnmyrvägen (Figur 3). Enstaka mindre gläntor förekommer också men de utgörs till stor del av igenväxningsmark. Markerna har varit öppna sedan 60-talet så aktivt jordbruk har utförts under lång tid. Av förekommande öppna marker i området drivs aktivt brukande endast på ett mindre markområde i väst som odlas för vall. Övriga marker har inte brukats under de senaste åren vilket resulterat i ett högt fältskikt men fortsatt en öppen miljö.

Figur 2. Öppen mark i norra delen av området, väster om Tjärnmyrvägen.

Figur 3. Öppen mark i västra delen av området.

Metod

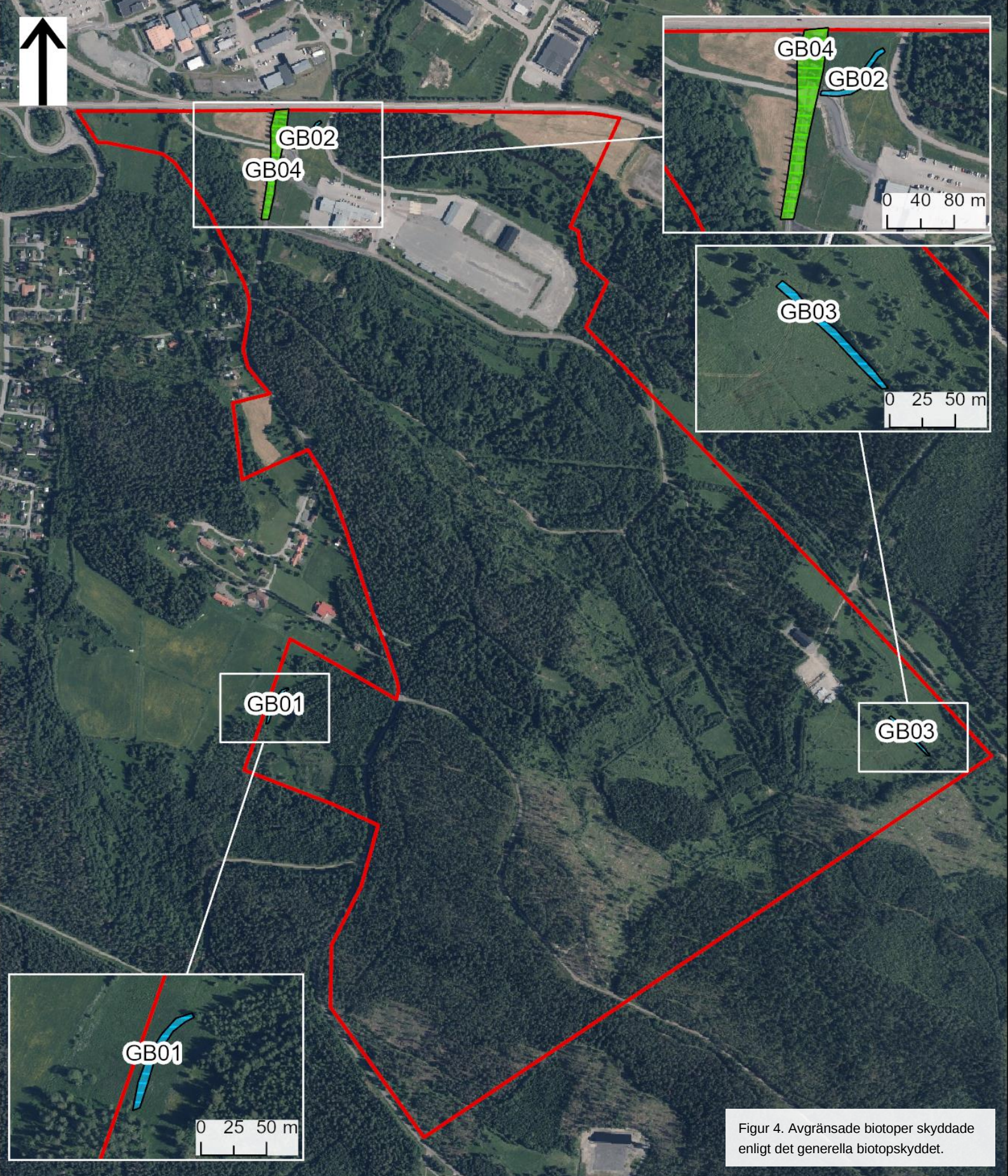
Innan inventering i fält har områdets öppna marker studerats på ortofoto och topografiska kartan för att notera eventuella biotoper skyddade enligt det generella biotopskyddet. Inventering har avgränsats till verksamhetsområdets öppna marker som samtliga har besökts i fält den 12 november 2025. I fält avgränsas eventuella biotoper skyddade enligt det generella biotopskyddet som ytojekt och kordinatsätts. Identifierade biotoper beskrivs och dokumenterats med foto. Miljöer och element som omfattas av bestämmelser för generella biotopskydd är följande:

- Alléer
- Pilevall
- Åkerholme
- Stenmur i jordbruksmark
- Odlingröse i jordbruksmark
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark

Resultat

Generellt biotopskyddade områden

Under fältinventering har tre diken på öppen jordbruksmark noterats och avgränsats, se Figur 4. Samtliga diken bedöms vara tillskapade för att dränera omgivande mark och/eller öka produktionen. Vegetationen intill är delvis högvuxen och beskuggar dikesbotten mycket väl. De tre diken ligger alla i mark som inte har brukats under de senaste åren men som enligt försiktighetsprincipen har avgränsats som biotoper som omfattas av det generella biotopskyddet. Längs Tjärnmyrvägen växer en björkallé på båda sidor av väg. Enligt historiska ortofoton har allén funnits sedan 1960-talet men utgjorde då en längre sträcka till befintligt regemente. För översikt över miljön vid avgränsade biotoper, se Figur 5 - Figur 8 och för detaljerad beskrivning av avgränsade biotoper, se Tabell 1.

Figur 4. Avgränsade biotoper skyddade enligt det generella biotopskyddet.

TECKENFÖRKLARING

- Inventeringsområde
- Generellt skyddat biotopskyddsområde
- Allé
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark

0 100 200 400 m

NVI VEMYRA

Generellt biotopskyddade områden

Skala (A4): 1:11,000

Version: 1
Datum: 27/11/2025
Copyright © Lantmäteriet

Figur 5. Översikt över GB01.

Figur 6. Översikt över GB02.

Figur 7. Översikt över GB03.

Figur 8. Översikt över GB04.

Tabell 1. Avgränsade biotoper som är skyddade enligt det generella biotopskyddet.

Generellt biotopskydd	Typ	Längd (m):	Beskrivning
GB01	Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark	90	Dike som omges av jordbruksmark som varit obrukad under de senaste åren. Avvattnar omgivande skogsmark och tillrinner större dike i skogsmark. Intilliggande vegetation är högvuxen av älggräs och olika gräs som beskuggar dikesbotten väl även om omgivande miljö är mycket öppen. Vid inventeringstillfället hade diket rinnande vatten.
GB02	Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark	100	Dike i öppen mark. Omgivande vegetation utgörs av gräsyta vilket gör diket mycket exponerat för solljus. Diket avvattnar skogsmark och de öppna ytorna i norra delen av området och tillrinner Bruksås. Trummor under Tjärnmyrvägen leder vatten från vägdiken hit. Vid inventeringstillfället hade diket svagt rinnande vatten med järnutfällning.
GB03	Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark	115	Dike i öppen, äldre jordbruksmark med viss igenväxning i kanterna. Dike i utkanten av större öppen mark. I norr angränsar dike till en större vall från resning i jordbruksmark eller byggnation av tidigare väg. Vid inventeringstillfället hade diket stillastående vatten med varierande djup, mellan 10–20 cm. Dikesbotten är till stor del överskuggad av omgivande vegetation och med mycket detritus på botten. Längs kortare sträckor växer vass.
GB04	Allé	237	Dubbelsidig ung björkallé. Allén har under en lång tid funnits på platsen och har tidigare utgjort en längre sträcka men som nu är fragmenterad av riksväg 90. Björkarna har under åren bytts ut. Allén utgörs av 37 björkar, 16 träd längs östra sidan och 21 längs västra sidan. Allén korsas av väg.

Kalkälla

Skogspartiet väster om Tjärnmyrvägen utgörs av ung lövskog. Delar av lövskogen har under NVI 2024 avgränsats som naturvärdesbiotop med påtagligt naturvärde med motiveringen att *gråalskogar som denna med liten mänsklig påverkan bedöms som mindre vanligt förekommande i regionen*. Vid den kompletterande inventeringen återfanns en brunnsring med stående vatten strax utanför tidigare avgränsad biotop, omnämnd som kalkälla, se Figur 9. Omgivande miljö där kalkällan noterades utgörs av öppen, fuktig lövskog. Förbi kalkällan (på båda sidor) sipprade ett mindre, diffust vattendrag. Vattnet letar sig sedan genom skogen åt lågpunkt i norr, vid de öppna markerna. Vid inventeringstillfället var vattenståndet i brunnen cirka 10 cm och därefter bottenstopp av underliggande mark.

Vattnet kan förmodligen utgöra grundvatten som tränger upp både uppströms (Figur 10) och vid brunnen och sipprar sedan igenom lövskogen mot lågpunkten längre norrut. Förekomsten av kalkällan motiverar inte ett högre biotopvärde och omgivande miljöer uppnår inte lägsta klassificering för tidigare utförd naturvärdesinventering (2024), påtagligt naturvärde (klass 3).

Figur 9. Brunn med stående vatten, cirka 10 cm. Sipprande vatten på vardera sida.

Figur 10. Omgivande miljö uppströms brunn.

Referenser

- Eniro. (2025). Historiskt flygfoto 1950-1960.
<https://www.eniro.se/kartor?l=aerial&c=63.147729,17.31164&z=13.57&compare=historic> (Besökt 2025-11-26).
- Lantmäteriet. (2025). Historiska ortofoton. Min karta,
<https://minkarta.lantmateriet.se/> (Besökt 2025-11-26).
- Naturvårdsverket. (2012). *Biotopskyddsområden – Vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1.*
- SFS 1998:808. Miljöbalk 7 kap. 11 §.
- SFS 1998:1252. Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
- SIS Svensk standard. (2023). *SS 199000:2023. Naturvärdesinventering (NVI) - Kartläggning och värdering av biologisk mångfald - Krav och vägledning.* SIS.
- SIS Svensk standard. (2023). *Teknisk specifikation, SIS/TS 199002:2023. Naturvärdesinventering (NVI)- kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Dataproduktspecifikation och listor med biotopbeteckningar.* SIS.